

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Σεπτεμβρίου 2000

σχετικά με το καθεστώς ενίσχυσης που σχεδιάζει να εφαρμόσει η Ιταλία σύμφωνα με το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου της Σαρδηνίας της 4ης Φεβρουαρίου 1998 «Κανόνες για την επιτάχυνση των δαπανών του ΕΓΤΠΕ — Τμήμα Προσανατολισμού και επείγουσες παρεμβάσεις για τη γεωργία»

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2000) 2753]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2001/95/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές ⁽¹⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I

Διαδικασία

- (1) Με επιστολή της 18ης Μαρτίου 1998, η Ιταλία γνωστοποίησε στην Επιτροπή το μέτρο που προέβλεπε τη χορήγηση ενίσχυσης σύμφωνα με το νόμο της περιφέρειας της Σαρδηνίας της 4ης Φεβρουαρίου 1998 (στο εξής: «περιφερειακός νόμος»), «Κανόνες για την επιτάχυνση των δαπανών του ΕΓΤΠΕ — τμήμα Προσανατολισμού και επείγουσες παρεμβάσεις για τη γεωργία». Η Ιταλία κοινοποίησε συμπληρωματικές πληροφορίες στην Επιτροπή με επιστολές της 11ης Αυγούστου 1998, της 9ης Δεκεμβρίου 1998 και της 4ης Μαρτίου 1999.
- (2) Με επιστολή SG (99) D/3464 της 17ης Μαΐου 1999, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλία για την απόφασή της να κινηθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ έναντι της ενίσχυσης που προβλέπεται στο άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου. Με την ίδια επιστολή, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη δέσμευση των ιταλικών αρχών να καταργήσουν τα άρθρα 10, 11, 12, 13, 15, 17, 19 και 21 του περιφερειακού νόμου και ανακοίνωσε στην Ιταλία ότι αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις ως προς τα μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 6, 16, 18, 20, 22 και 23.
- (3) Η απόφαση της Επιτροπής να κινηθεί τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.
- (4) Η Επιτροπή δεν έλαβε σχετικές παρατηρήσεις εκ μέρους των ενδιαφερομένων. Η Ιταλία υπέβαλε παρατηρήσεις με επιστολή της 22ας Ιουνίου 1999.

⁽¹⁾ ΕΕ C 220 της 31.7.1999, σ. 4.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

II

Περιγραφή της ενίσχυσης

- (5) Σύμφωνα με το άρθρο 14, η περιφερειακή διοίκηση μπορεί να παράσχει ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών που προκλήθηκαν στο παρελθόν από αντίξοα καιρικά συμβάντα, ασθένειες φυτών και ζώων σε ποσοστό έως 100 % της ζημίας. Ο νόμος προβλέπει ρητά ότι οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να συμπληρώνουν άλλες ενισχύσεις που έχουν ήδη καταβληθεί για τα εν λόγω γεγονότα. Σε περίπτωση έλλειψης πόρων, δίνεται προτεραιότητα στους επιχειρηματίες που έχουν λάβει ή βρίσκονται σε διαδικασία λήψης δανείων ενοποίησης, δηλαδή δανείων για την παγιοποίηση περασμένων δόσεων και καθυστερούμενων από επιτόκια που δεν μπόρεσαν να καταβάλουν λόγω των ζημιών που προκλήθηκαν από την εν λόγω καταστροφή στην παραγωγή τους.
- (6) Με τις επιστολές τους οι ιταλικές αρχές διευκρινίζουν ότι το μέτρο αποβλέπει στην αντιστάθμιση ζημιών που προκλήθηκαν από 24 καιρικά συμβάντα που έλαβαν χώρα στη Σαρδηνία από το 1988, τα οποία αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα, και από ασθένειες ζώων μεταξύ των ετών 1990 και 1997. Όσον αφορά όλες τις απώλειες, οι ιταλικές αρχές τονίζουν ότι οι αιτήσεις για αποζημίωση πληρούν τους όρους που εφαρμόζονται συνήθως από την Επιτροπή για παρόμοιες ενισχύσεις και ότι υποβλήθηκαν και τεκμηριώθηκαν δεόντως κατά την εποχή εκείνη, αλλά ότι οι ενισχύσεις δεν καταβλήθηκαν λόγω ελλείψεως πόρων του προϋπολογισμού.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ	NOMIKH ΒΑΣΗ Νόμος αριθ. 590 της 15.10.1981· νόμος αριθ. 185 της 14.2.1992· νόμος αριθ. 198 της 13.5.1985· περιφερειακός νόμος αριθ. 11 της 20.3.1989 (ενίσχυση αριθ. 91/89 εγκεκριμένη από την Επιτροπή)· περιφερειακός νόμος αριθ. 12 της 10.6.1974· περιφερειακός νόμος αριθ. 28 της 10.4.1978
1. Ξηρασία — 1988/1989 (Σαρδηνία)	ΔΔ 2820/89
2. Ξηρασία — 1989/1990 (Σαρδηνία)	ΔΔ 48/91 — 378/91
3. Καταρρακτώδεις βροχές — Νοέμβριος 1989 (Cagliari)	ΔΔ 1658/90
4. Θυελλώδεις άνεμοι — Φεβρουάριος 1990 (Cagliari)	ΔΔ 1682/91
5. Θυελλώδεις άνεμοι — Μάρτιος 1990 (Nuoro)	ΔΔ 1659/90
6. Χαλάζι — Αύγουστος 1990 (Cagliari)	ΔΔ 78/SI/91
7. Καταρρακτώδεις βροχές — Οκτώβριος 1990 (Cagliari)	ΔΔ 81/SI/91
8. Χαλάζι — Οκτώβριος 1990 (Cagliari)	ΔΔ 49/SI/91
9. Συνεχείς βροχές — Δεκέμβριος 1990 (Sassari)	ΔΔ 82/SI/91
10. Άνεμοι — Απρίλιος 1991 (Oristano)	ΔΔ 115/SI/92
11. Παγετός — Απρίλιος 1991 (Cagliari)	ΔΔ 116/SI/92
12. Χαλάζι — Απρίλιος και Μάιος 1991 (Cagliari)	ΔΔ 114/SI/92
13. Καταρρακτώδεις βροχές — Νοέμβριος 1991 (Sassari)	ΔΔ 19/SI/93
14. Θυελλώδεις άνεμοι — Δεκέμβριος 1991 (Oristano)	ΔΔ 18/SI/93
15. Θυελλώδεις άνεμοι — Δεκέμβριος 1991 (Sassari)	ΔΔ 20/SI/93
16. Παγετός — Δεκέμβριος 1991/Ιανουάριος 1992 (Cagliari)	ΔΔ 17/SI/93
17. Παγετοί άνεμοι — Φεβρουάριος/Μάρτιος 1993 (Sassari)	ΔΔ 161/SI/93
18. Θυελλώδεις άνεμοι — Μάρτιος 1993 (Cagliari)	ΔΔ 160/SI/93

ΓΕΓΟΝΟΤΑ	ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ Νόμος αριθ. 590 της 15.10.1981· νόμος αριθ. 185 της 14.2.1992· νόμος αριθ. 198 της 13.5.1985· περιφερειακός νόμος αριθ. 11 της 20.3.1989 (ενίσχυση αριθ. 91/89 εγκεκριμένη από την Επιτροπή)· περιφερειακός νόμος αριθ. 12 της 10.6.1974· περιφερειακός νόμος αριθ. 28 της 10.4.1978
19. Χαλάζι — Μάρτιος 1993 (Cagliari)	ΔΔ 165/SI/93
20. Καταρρακτώδεις βροχές — Οκτώβριος/Νοέμβριος 1993 (Cagliari — Nuoro)	ΔΔ 128/SI/94
21. Ξηρασία — 1994/95 (Σαρδηνία)	ΔΔ 18/SI/96
22. Θυελλώδεις άνεμοι — Απρίλιος 1994 (Sassari)	ΔΔ 191/SI/94
23. Θυελλώδεις άνεμοι — Μάιος 1995 (Sassari — Nuoro)	ΔΔ 237/SI/95
24. Χαλάζι — Ιούνιος 1996 (Cagliari)	ΔΔ 306/SI/96

- (7) Μολονότι ούτε το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, ούτε η πάγια τακτική της Επιτροπής ως προς την καταβολή ενίσχυσης για την αποζημίωση αντιξοων καιρικών συμβάντων προβλέπουν ρητό χρονικό όριο για την καταβολή της ενίσχυσης, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι διατάξεις αυτές υπαγορεύουν την καταβολή της ενίσχυσης εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος από την επέλευση του εν λόγω γεγονότος. Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται αρκετά χρόνια μετά από την επέλευση του γεγονότος (στην προκειμένη περίπτωση έως δέκα έτη αργότερα) υπάρχει πραγματικός κίνδυνος στρέβλωσης των όρων του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί μπόρεσαν να απορροφήσουν τις απώλειες που προκλήθηκαν από αντίξοα γεγονότα, η αποζημίωση μετά την πάροδο ετών θα παράγει παρόμοια οικονομικά αποτελέσματα με την καταβολή ενισχύσεων λειτουργίας. Σε περίπτωση που οι οφειλόμενες στο αντίξοο συμβάν ζημίες δεν μπόρεσαν να απορροφηθούν και εξακολουθούν να υφίστανται οικονομικές δυσχέρειες, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να μεριμνά ώστε η καταβολή της ενίσχυσης να μην οδηγήσει στην αποφυγή των αυστηρών όρων που ορίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση των προβληματικών επιχειρήσεων⁽³⁾. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή σημείωσε ότι στην συγκεκριμένη υπόθεση, σε περίπτωση που τα διαθέσιμα κεφάλαια δεν επαρκούν για να καλύψουν όλες τις ζημίες, δίνεται προτεραιότητα όχι σε αυτούς που υπέστησαν τις μεγαλύτερες ζημίες αλλά σε αυτούς που πρέπει να εξοφλήσουν τα μεγαλύτερα δάνεια. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η διάταξη αυτή δημιουργεί ερωτήματα ως προς το αν πρωταρχικός στόχος του μέτρου αυτού είναι η παροχή βοήθειας στους παραγωγούς που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες.
- (8) Εξάλλου, στην περίπτωση ενισχύσεων που καταβάλλονται για να αποζημιώσουν τους κτηνοτρόφους για απώλειες που προκλήθηκαν από ασθένειες ζώων, η πάγια τακτική της Επιτροπής είναι να επιτρέπει τη χορήγηση της ενίσχυσης μόνον εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές συνίστανται, ειδικότερα, στην ύπαρξη κοινοτικών ή εθνικών διατάξεων που να επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την καταπολέμηση ή την εξάλειψη της εν λόγω ασθένειας, και ιδίως δεσμευτικά μέτρα που δημιουργούν δικαιώματα αποζημίωσης ή, σε πρώτη φάση, επιτρέπουν τη δημιουργία συστήματος επαγρύπνησης. Κατά συνέπεια, αντικείμενο της ενίσχυσης αποτελούν μόνον οι μεταδοτικές ασθένειες που παρουσιάζουν δημόσιο ενδιαφέρον και όχι οι περιπτώσεις τις οποίες μπορούν εύλογα να αντιμετωπίσουν οι ίδιοι οι κτηνοτρόφοι. Στην απόφασή της να κινηθεί τη διαδικασία η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ιταλικές αρχές δεν είχαν παράσχει τις απαραίτητες πληροφορίες για την εξακρίβωση της τήρησης των όρων αυτών.
- (9) Η Επιτροπή αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 14 σχετικά με την αποζημίωση των παραγωγών επιτραπέζιων τοματών για απώλειες που προκάλεσε ο ιός χλωρωτικού κατασάρωματος των φύλλων της τομάτας κατά τις καλλιεργητικές περιόδους 1994/95, 1995/96 και 1996/97, εκτιμώντας ότι οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να ενταχθούν στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το γενικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14 του περιφερειακού νόμου, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι τυχόν άλλες ενισχύσεις που προορίζονται να αντισταθμίσουν απώλειες που προκαλούνται από ασθένειες των φυτών θα πρέπει να γνωστοποιούνται χωριστά, κατά την έννοια του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.

⁽³⁾ ΕΕ C 288 της 9.10.1999, σ. 2.

III

Παρατηρήσεις της Ιταλίας

- (10) Με επιστολή της 22ας Ιουνίου, οι ιταλικές αρχές διαβίβασαν τις παρατηρήσεις τους, τις οποίες συμπλήρωσαν με επιστολή της 15ης Ιουνίου 2000.
- (11) Με επιστολή της 22ας Ιουνίου 1999, οι ιταλικές αρχές εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την απόφαση της Επιτροπής να μην εγείρει αντιρρήσεις σχετικά με τις ενισχύσεις για την αποζημίωση απωλειών που προκλήθηκαν από ασθένειες των φυτών και ανακοίνωσαν ότι θα αποσύρουν το σχέδιο σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για ζημίες που προκλήθηκαν από ασθένειες των ζώων. Όσον αφορά την αποζημίωση για απώλειες που προκλήθηκαν από αντίξοες καιρικές συνθήκες, οι ιταλικές αρχές διατυπώνουν τις ακόλουθες παρατηρήσεις.
- (12) Η προβλεπόμενη συνδρομή αποτελεί συμπληρωματική ενίσχυση σε σχέση με αυτήν που χορηγήθηκε ήδη στη συνέχεια των αντίξοων γεγονότων η οποία δεν υπερβαίνει την οικονομική ζημία που υπέστησαν οι γεωργοί. Σε γενικές γραμμές, η ενίσχυση συμβιβάζεται με τους κανόνες που έχει ορίσει η Επιτροπή^(*), οι οποίοι προβλέπουν αποζημίωση έως 100 % της ζημίας. Εξάλλου, η ενίσχυση συμβιβάζεται με το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, το οποίο δεν προβλέπει κανέναν περιορισμό, εξαιρουμένης της σιωπηρής υποχρέωσης να καλυφθεί το κόστος της ζημίας. Δεδομένου ότι πρόκειται για διάταξη της συνθήκης, θεωρείται ότι έχει ισοδύναμο κύρος, σε κρατικό επίπεδο, με τις διατάξεις του Συντάγματος και, ως εκ τούτου, κατέχει υψηλότερη θέση στην ιεραρχία των νομικών πηγών. Κατά συνέπεια, κατά την άποψη της περιφέρειας της Σαρδηνίας, η κοινοτική νομοθεσία δεν θα έπρεπε να εμποδίζει ένα κράτος μέλος να ενεργεί σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) εφόσον οι ενισχύσεις που προορίζονται για την επανόρθωση, ακόμα και ως 100 %, των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.
- (13) Ούτε το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, ούτε η πάγια τακτική της Επιτροπής προβλέπουν προθεσμίες για την καταβολή των ενισχύσεων που προορίζονται για την επανόρθωση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες. Οι ιταλικές αρχές θεωρούν ότι μια τέτοια προθεσμία θα έπρεπε να καθορίζεται εκ των προτέρων, έτσι ώστε όλα τα κράτη μέλη να τίθενται στο ίδιο επίπεδο και να εξασφαλίζεται για όλους η ασφάλεια του δικαίου. Εξάλλου, η έννοια της «εύλογης προθεσμίας» που πρότεινε η Επιτροπή είναι υποκειμενική: δεν εξασφαλίζει την ασφάλεια του δικαίου, μπορεί να οδηγήσει σε διακριτική μεταχείριση και υπάρχει κίνδυνος να διαφοροποιήσει τους τρόπους δράσης των κρατών μελών. Τούτο προκύπτει από το γεγονός ότι στην ίδια επιστολή, στο μέρος που αφορά «την αποζημίωση για ασθένειες φυτών», η Επιτροπή δηλώνει ότι δεν θεωρεί «μη εύλογη» τη χρονική περίοδο από την πραγματοποίηση της ζημίας έως την καταβολή της ενίσχυσης. Οι ζημίες προκλήθηκαν κατά τα καλλιεργητικά έτη 1994/95, 1995/96 και 1996/97. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεώρησε «εύλογη» μια επέμβαση που λαμβάνει υπόψη επιζήμια γεγονότα που έλαβαν χώρα από το 1994. Οι ιταλικές αρχές συμφωνούν, προφανώς, με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής σχετικά με την επανόρθωση των ζημιών που οφείλονται στον ιό του χλωρωτικού κατασάρωματος των φύλλων της τομάτας. Ωστόσο, από λογική άποψη και για να υπάρξει ενιαία μεταχείριση, η περιφέρεια της Σαρδηνίας ανέμενε ότι θα είχαν γίνει δεκτές και οι συμπληρωματικές ενισχύσεις που είχαν καταβληθεί για τα αντίξοα γεγονότα που έλαβαν χώρα από το 1994.
- (14) Εξάλλου, οι ιταλικές αρχές παρατηρούν ότι το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 93⁽²⁾ της συνθήκης προβλέπει ότι οι εξουσίες της Επιτροπής όσον αφορά την ανάκτηση των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν παράνομα περιορίζονται σε περίοδο δέκα ετών, ήτοι παραγράφονται μετά από δέκα έτη. Κατά συνέπεια, αν θεωρηθεί ότι οι γεωργικές επιχειρήσεις πρέπει να υποστούν αναδρομικά για δέκα έτη τις συνέπειες των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν παράνομα, δεν είναι εμφανές για ποιο λόγο δεν μπορούν να επωφεληθούν από τις θετικές συνέπειες συμβιβάσιμων ενισχύσεων για ίδια χρονική περίοδο. Κατά συνέπεια, η περιφερειακή διοίκηση θεωρεί, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ίδιας της Επιτροπής, ότι θα πρέπει να θεωρηθεί εύλογη η περίοδος ανάκτησης των δέκα ετών και ότι, σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να θεωρηθεί μη εύλογη η περίοδος από το 1994.
- (15) Όσον αφορά τις ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή σχετικά με τις συνέπειες των ενισχύσεων που χορηγούνται αρκετά έτη μετά την επέλευση του γεγονότος, οι ιταλικές αρχές θεωρούν ότι τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η Επιτροπή θα καθιστούσαν σχεδόν αδύνατη την καταβολή ενισχύσεων για θεομηνίες και θα ακύρωναν τελείως το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β). Το δίλημμα παρουσιάζεται από την καλλιεργητική περίοδο που ακολουθεί αυτή κατά την οποία συνέβη το γεγονός, δηλαδή από τότε που μπορεί να εκτιμηθεί αν οι απώλειες απορροφήθηκαν ή όχι. Ωστόσο, σε καμία από τις δύο περιπτώσεις δεν

(*) Έγγραφο εργασίας προοριζόμενο για την ομάδα εργασίας «όροι του ανταγωνισμού στον τομέα της γεωργίας» σχετικά με την πλαισίωση των εθνικών ενισχύσεων σε περίπτωση ζημιών στην γεωργική παραγωγή ή στα γεωργικά μέσα παραγωγής (έγγραφο VI/5934/86, αναδ. 2).

(2) Σημερινό άρθρο 88.
EE L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις για θεομηνίες δεδομένου ότι πρόκειται για ενισχύσεις λειτουργίας ή ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις. Εξάλλου, σε λειτουργικό επίπεδο, οι ιταλικές αρχές θεωρούν ότι η αποδοχή της θέσης της Επιτροπής θα δημιουργούσε σοβαρά εμπόδια στην εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης και θα οδηγούσε σε υπερβολική αύξηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών για κάθε επέμβαση, δεδομένου ότι θα ήταν κάθε φορά αναγκαίο — εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες η ενίσχυση χορηγείται εντός του ίδιου έτους κατά το οποίο έλαβε χώρα το γεγονός — να πραγματοποιούνται σε βάθος έρευνες για να εξακριβωθεί αν οι απώλειες απορροφήθηκαν ή όχι.

- (16) Επίσης, οι ιταλικές αρχές παρατηρούν ότι η χορήγηση ενισχύσεων για αντίεσα καιρικά φαινόμενα πραγματοποιείται συνήθως μετά την πάροδο αρκετού χρόνου από το γεγονός. Πράγματι, αμέσως μετά το γεγονός, το οποίο εξάλλου μπορεί να έχει μεγάλη διάρκεια, οι τεχνικοί/αγρονόμοι της Ente regionale di assistenza (Ersat) εκτιμούν το ποσοστό των ζημιών στην πληγείσα γεωγραφική περιοχή και το ποσοστό των απωλειών που υπέστησαν οι παραγωγοί σε σχέση με την ακαθάριστη, εμπορεύσιμη παραγωγή της επιχείρησης, εκτιμώμενη με βάση το σύνηθες επίπεδο παραγωγής των τριών τελευταίων ετών. Στη συνέχεια, οι τεχνικοί συντάσσουν έκθεση η οποία διαβιβάζεται στη διεύθυνση γεωργίας και αξιολογείται. Στις περιπτώσεις που θεωρείται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για να θεωρηθεί έκτακτο το επιζήμιο γεγονός, η διεύθυνση προτείνει, εντός 60 ημερών από το τέλος του γεγονότος, στο περιφερειακό συμβούλιο να εκδώσει απόφαση στην οποία να αναφέρονται και οι ενισχύσεις που πρόκειται να χορηγηθούν. Η απόφαση διαβιβάζεται εν συνέχεια στο Υπουργείο Γεωργικών Πολιτικών που εκδίδει, εφόσον κρίνει αποδεκτή την πρόταση, διάταγμα το οποίο δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας. Στο σημείο αυτό της διαδικασίας, η διεύθυνση γεωργίας εκδίδει άλλο διάταγμα το οποίο προσδιορίζει τους δικαιούχους της ενίσχυσης, το είδος της ενίσχυσης που θα πρέπει να χορηγηθεί και την προθεσμία για την υποβολή των αιτήσεων, η οποία συνήθως είναι 60 ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης του διατάγματος στο επίσημο δελτίο της περιφέρειας. Μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, κάθε αίτηση εξετάζεται ξεχωριστά προκειμένου να εξακριβωθεί αν πληρούνται οι υποκειμενικές και αντικειμενικές προϋποθέσεις για την καταβολή της ενίσχυσης και για να προσδιορισθεί, ανάλογα, το ύψος της ενίσχυσης. Τα γραφεία που ασχολούνται με τους φακέλους αυτούς δεν απασχολούν πολλούς υπαλλήλους και συχνά ασχολούνται και με άλλες ενέργειες στον γεωργικό τομέα. Όταν ο αριθμός των αιτήσεων είναι μεγάλος (σε περίπτωση φαινομένων μεγάλης έκτασης είναι δυνατό να υποβληθούν χιλιάδες αιτήσεις) τα γραφεία ενδέχεται να χρειάζονται έτη για να διεκπεραιώσουν όλες τις υποθέσεις. Επίσης, συχνά συμπίπτουν πολλά γεγονότα, παρατηρούνται καθυστερήσεις όσον αφορά τη διάθεση και την καταβολή δημοσίων πόρων, και τα συνημμένα πληροφοριακά έγγραφα συχνά δεν είναι πλήρη. Η περίοδος χορήγησης των ενισχύσεων μπορεί, κατά συνέπεια, να διαρκέσει πολλά έτη.
- (17) Στο σημείο αυτό οι ιταλικές αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι στην προκειμένη περίπτωση, παρά τις αμφιβολίες που ενδέχεται να υπάρχουν όσον αφορά τις ενισχύσεις λειτουργίας και τις ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις, είναι γεγονός ότι οι επιχειρήσεις υπέστησαν ζημία και ότι η ζημία αυτή δεν αντισταθμίστηκε πλήρως.
- (18) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, το γεγονός αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση του κινδύνου στρέβλωσης των όρων του ανταγωνισμού που φοβάται η Επιτροπή. Μετά την επέλευση ενός επιζήμιου γεγονότος, οι επιχειρήσεις που δεν υπέστησαν ζημία βρίσκονται, εκ των πραγμάτων, σε πλεονεκτική θέση και οι όροι του ανταγωνισμού καθίστανται ευνοϊκοί προς αυτές. Η ακούσια αυτή στρέβλωση του ανταγωνισμού παύει να υφίσταται εάν και όταν η ζημία επανορθωθεί εξ ολοκλήρου. Σε περίπτωση καθυστερημένης αποζημίωσης, οι μη πληγείσες επιχειρήσεις θα βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση από άποψη ανταγωνισμού καθ' όλη τη διάρκεια της καθυστέρησης. Αντίθετα, σε περίπτωση μερικής αποζημίωσης, οι μη πληγείσες επιχειρήσεις θα μπορούν να εδραιώσουν, έστω και εν μέρει, την πλεονεκτική τους θέση. Κατά συνέπεια, κατά τη γνώμη των ιταλικών αρχών, η καθυστερημένη, επί έτη, καταβολή της εν λόγω ενίσχυσης δεν μπορεί παρά να εκληφθεί ως καθυστερημένη αποκατάσταση της διαταραχθείσας ισορροπίας σε σχέση με τις αρχικές θέσεις. Αν οι συνθήκες του ανταγωνισμού μεταβλήθηκαν κατά την εν λόγω περίοδο, τούτο ζημίωσε μόνον τις επιχειρήσεις που είχαν πληγει από θεομηνίες. Ως εκ τούτου, η μη αποδοχή της σχεδιαζόμενης ενίσχυσης σημαίνει παγιοποίηση πλεονεκτημάτων που αποκτήθηκαν αδικώς. Είναι λογικό να τεθεί κάποιος χρονικός περιορισμός: όπως αναφέρεται προηγουμένως, οι ιταλικές αρχές θεωρούν εύλογη την περίοδο δέκα ετών.
- (19) Εξάλλου, οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι, από τη φύση της, η αποζημίωση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν εξαρτάται καθόλου από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση των γεωργικών επιχειρήσεων. Πρόκειται δηλαδή για αποζημίωση η οποία χορηγείται μόνον σαν αποτέλεσμα του επιζήμιου γεγονότος. Το ίδιο κριτήριο θα πρέπει συνεπώς να ισχύει για τις συμπληρωματικές ενισχύσεις όπως η εξεταζόμενη. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές το επιχείρημα αυτό εξουδετερώνει την κριτική της Επιτροπής σχετικά με την προτεραιότητα που δίνεται στους επιχειρηματίες οι οποίοι βρίσκονται σε

διαδικασία λήψης δανείων ενοποίησης με κανονικό επιτόκιο, σε περίπτωση μη επάρκειας των πόρων. Το πρόβλημα είναι διττό: από λειτουργική άποψη δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα υποβολής χιλιάδων αιτήσεων, ορισμένες από αυτές θα εξετασθούν νωρίτερα και άλλες μετά την πάροδο πολλών ετών, ανάλογα με το φόρτο εργασίας του προσωπικού, του χρόνου που απαιτείται για τις εξακριβώσεις και το αν τα παρεχόμενα έγγραφα είναι πλήρη. Όσον αφορά τους απαιτούμενους πόρους, δεν είναι πάντοτε γνωστό το ποσό που το νομοθετικό όργανο της περιφέρειας θα διαθέσει για την ενέργεια. Είναι όμως πιθανό ότι θα είναι αναγκαίο να διατεθούν μεγάλα ποσά κατά διαφορετικές περιόδους, λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα κατάσταση των δημοσίων οικονομικών. Είναι προφανές ότι σε περίπτωση μερικής χορήγησης ποσών για τις σχεδιαζόμενες ενέργειες, η καταβολή των ενισχύσεων θα διακοπεί μόλις εξαντληθεί η πρώτη δόση.

- (20) Οι ιταλικές αρχές παρατηρούν, επίσης, ότι η σχετική εσωτερική ρύθμιση αποκλείει πολλές εταιρείες από την αποζημίωση για ζημιές που προκαλούνται από έκτακτα καιρικά φαινόμενα: Πράγματι, το όριο πρόσβασης στην αποζημίωση στην Ιταλία έχει καθορισθεί στο 35 % της ετήσιας ακαθάριστης εμπορεύσιμης παραγωγής, ήτοι της συνήθους παραγωγής. Η προϋπόθεση αυτή πρέπει καταρχήν να τηρείται κατά μέσον όρο στην ενδιαφερόμενη γεωγραφική περιοχή: τούτο σημαίνει ότι επιχειρήσεις που έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές ενδέχεται να μην μπορούν να τύχουν αποζημίωσης επειδή οι ζημιές που προκλήθηκαν στην περιοχή δεν φθάνουν το 35 % κατά μέσο όρο. Δεύτερον, ορισμένες επιχειρήσεις, αν και βρίσκονται στην γεωγραφική περιοχή, ενδέχεται να έχουν υποστεί ζημιές σε ένα μέρος της παραγωγής αλλά, λόγω της διαφοροποίησης της παραγωγής τους, οι απώλειες τους να μην φθάνουν το 35 % της συνήθους παραγωγής. Τρίτον, οι αποζημιώσεις είναι πάντοτε μερικές, τόσο στην περίπτωση των επενδυτικών ζημιών (το ποσοστό αποζημίωσης ανέρχεται σε 50 % ή σε 100 %) όσο, ιδίως, στην περίπτωση των ζημιών στην παραγωγή (οι οποίες, συνήθως, δεν υπερβαίνουν το πενήντο ποσό των τριών εκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Κατά συνέπεια, ένα μέρος της ζημίας, το οποίο συχνά είναι πολύ σημαντικό, παραμένει σε βάρος της επιχείρησης.
- (21) Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, αποφασίσθηκε να δοθεί προτεραιότητα στους επιχειρηματίες που βρίσκονται σε διαδικασία λήψης δανείων ενοποίησης με κανονικά επιτόκια. Το μέτρο αυτό θεωρήθηκε κατάλληλο για την αντιμετώπιση των αντίξων καιρικών φαινομένων και των φυσικών καταστροφών που συχνά πλήττουν τη Σαρδηνία. Ειδικότερα, εκτιμήθηκε ότι μια από τις δυνατές λύσεις για τις επιχειρήσεις, ενόψει των επανειλημμένων φυσικών καταστροφών και των πάντοτε μερικών και καθυστερημένων ενισχύσεων, ήταν η χρησιμοποίηση μεσομακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων ώστε να ελαφρυνθούν οι ετήσιοι ισολογισμοί, μέσω κατάλληλων χρηματοοικονομικών επιβαρύνσεων. Το γεγονός ότι τα έκτακτα καιρικά συμβάντα δεν αποτελούν πρόσχημα για χορήγηση ενίσχυσης αποδεικνύεται από την μακρόχρονη ιστορία της Σαρδηνίας η οποία έχει πληγεί κατά περιόδους από όλα τα καιρικά αυτά φαινόμενα, και ιδίως από ετήσια ή εποχιακή ξηρασία με επακόλουθη έλλειψη τροφίμων. Από την άλλη πλευρά, πέραν των προαναφερόμενων φαινομένων, οι περιορισμένες ή σε άτακτα διαστήματα βροχοπτώσεις θέτουν μονίμως τη Σαρδηνία σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τις πιο ευνοημένες περιοχές της ιταλικής χερσονήσου και της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό, η λήψη δανείων ενοποίησης αποτελεί απόδειξη των προβλημάτων που οφείλονται στα επανειλημμένα αντίξοα καιρικά συμβάντα. Κατά συνέπεια, οι ιταλικές αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το θέμα των προτεραιοτήτων δεν αποτελεί σημαντικό πρόβλημα. Υπάρχουν δύο περιπτώσεις όσον αφορά την σχεδιαζόμενη ενέργεια: είτε συμβιβάζεται με τους κανόνες της συνθήκης, οπότε δεν υπάρχει λόγος να απαγορευτούν οι προτεραιότητες, είτε δεν συμβιβάζεται, οπότε αποκλείονται οι προτεραιότητες. Κατά τη γνώμη της περιφέρειας της Σαρδηνίας, δεν είναι λογικό να εξαρτάται το συμβιβασμο από την ύπαρξη ή όχι κάποιας προτεραιότητας.
- (22) Εξάλλου, οι ιταλικές αρχές εξηγούν για ποιο λόγο δεν κατέστη δυνατό να καταβληθεί τουλάχιστον ένα μέρος της συμπληρωματικής ενίσχυσης που έπρεπε να χορηγηθεί κατά τα αμέσως επόμενα από το γεγονός έτη. Υπενθυμίζουν, καταρχάς, ότι η ρύθμιση σχετικά με τις φυσικές καταστροφές που υπάρχει στο ιταλικό δίκαιο είναι πολύ πιο αυστηρή από αυτήν που περιλαμβάνεται στο κοινοτικό δίκαιο, όσον αφορά τόσο το κατώτατο όριο πρόσβασης όσο και την μέγιστη αποζημίωση για ζημιές σε καλλιέργειες, που στις περισσότερες περιπτώσεις δεν υπερβαίνει τα 3 εκατομμύρια ιταλικές λίρες και αυξάνεται σε 10 εκατομμύρια ιταλικές λίρες σε περίπτωση προστατευόμενων καλλιεργειών. Οι επενδυτικές ζημιές επανορθώνονται, ανάλογα με την περίπτωση, με συνεισφορές της τάξεως του 50 % ή 80 % των εξόδων για την αποκατάσταση της απωλεσθείσας επένδυσης. Τα ποσοστά αυτά αυξήθηκαν στη Σαρδηνία, αλλά μόνο σε σχέση με ορισμένες καλλιέργειες, κατά την περίοδο ξηρασίας 1994/95, με σχετικό περιφερειακό νόμο. Είναι συνεπώς αναγκαίο να καταργηθούν οι υφιστάμενοι νομοθετικοί περιορισμοί, πράγμα που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με νομοθετική πράξη όπως αυτή που περιλαμβάνει, στο άρθρο 14, το σχέδιο ενίσχυσης. Αν η Επιτροπή δεν εγκρίνει το άρθρο αυτό, θα είναι αδύνατον να καταβληθούν οι αποζημιώσεις όπως κατά το παρελθόν.

- (23) Κατά δεύτερο λόγο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι κρατικές ή περιφερειακές ενισχύσεις δεν ήταν ποτέ σε θέση να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων, και ιδίως των μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να λάβουν ολόκληρο το ποσό των 3 εκατομμυρίων. Για τον λόγο αυτό, για την επανόρθωση των ζημιών σε καλλιέργειες δεν χρησιμοποιήθηκαν ποσοστά της οφειλόμενης αποζημίωσης, αλλά παράμετροι που αντιπροσωπεύουν μέρος της ζημίας. Είναι συνεπώς προφανές ότι δεν είναι δυνατόν για καθένα από τα 24 μέτρα που προτείνονται για την επανόρθωση των ζημιών να υποδεικνύεται το ποσοστό της αποζημίωσης που έχει ήδη καταβληθεί.
- (24) Κατά συνέπεια, οι ιταλικές αρχές ζητούν από την Επιτροπή να εγκρίνει τη συμπληρωματική ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 14, ενώ η περιφέρεια της Σαρδηνίας επιβεβαιώνει τη δέσμευση που ανέλαβε να επανεξετάσει τους φακέλους και να προσδιορίσει τη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος ποσού και της ζημίας.
- (25) Με επιστολή της 15ης Ιουνίου 2000, οι ιταλικές αρχές προτείνουν τροποποίηση των όρων χορήγησης των ενισχύσεων και περιορισμό των τελευταίων στην αποζημίωση των απωλειών παραγωγής που σημειώθηκαν κατά τις περιόδους ξηρασίας τα έτη 1988/89, 1989/90 και 1994/95 (γεγονότα 1, 2 και 21 που απαριθμούνται στην αιτιολογική σκέψη 6). Οι ιταλικές αρχές είναι της γνώμης ότι, λόγω του μεγέθους και των συνεχιζόμενων επιπτώσεών τους, τα γεγονότα αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο σημείο 11.1. 2 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό τομέα ⁽⁶⁾, που θεωρούν ότι εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση.
- (26) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, οι περίοδοι ξηρασίας αφορούσαν ολόκληρο το έδαφος της Σαρδηνίας και είχαν αρνητική επίπτωση στη συνολική αξία της γεωργικής παραγωγής, ιδίως όσον αφορά την παραγωγή και οργάνωση των επιχειρήσεων που επλήγησαν. Η επανάληψη των περιόδων ξηρασίας όχι μόνο μείωσε αισθητά την παραγωγικότητα των χειμερινών καλλιεργειών αλλά δημιούργησε και δυσκολίες στον προγραμματισμό των αρδευόμενων καλλιεργειών, οι οποίες κατά κανόνα είναι πιο εμπορεύσιμες. Η Ιταλία προσδίδει ότι οι περίοδοι ξηρασίας στη Σαρδηνία προκάλεσαν αναγνωρισμένες ζημιές ύψους 1 178 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, εκ των οποίων μόνον 433 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες αποτέλεσαν αντικείμενο αποζημίωσης.

IV

Εκτίμηση

- (27) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής. Στην υπό εξέταση περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 1. Η Επιτροπή παρατηρεί, εξάλλου, ότι οι ιταλικές αρχές δεν φέρουν αντίρρηση ως προς το γεγονός αυτό.
- (28) Το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου προβλέπει τη χρήση κρατικών πόρων για την αποζημίωση των γεωργών της περιφέρειας της Σαρδηνίας για τις απώλειες που υπέστησαν στη συνέχεια αντίξων καιρικών συμβάντων. Οι ενισχύσεις χορηγούνται επιλεκτικά μόνο στους γεωργούς που υπέστησαν ζημιές ανώτερες από το 35 % της ακαθάριστης εμπορεύσιμης γεωργικής παραγωγής τους και, ως εκ τούτου, τους ευνοεί σε σχέση με άλλους γεωργούς που δεν δικαιούνται ενίσχυση. Επίσης, το καθεστώς νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Αντιπροσωπεύει δωρεάν πλεονέκτημα για τους δικαιούχους της ενίσχυσης έναντι των άλλων γεωργών και συνεπώς ενισχύει την εμπορική τους θέση. Εξάλλου, ελλείπει αντίθετων πληροφοριών εκ μέρους των ιταλικών αρχών, η Επιτροπή θεωρεί ότι μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι ορισμένοι τουλάχιστον από τους εν λόγω γεωργούς ασκούν δραστηριότητες σε τομείς που χαρακτηρίζονται από σημαντικό όγκο ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Το 1996, τα γεωργικά προϊόντα διατροφής που εισήχθησαν στην Ιταλία από άλλα κράτη μέλη ανήλθαν σε 28 734 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, ενώ οι εξαγωγές της Ιταλίας προς τα άλλα κράτη μέλη ήταν 17 821 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

⁽⁷⁾ Πηγή: Υπουργείο Γεωργικών Πολιτικών.

- (29) Ωστόσο, η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων που περιλαμβάνεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 συνοδεύεται από παρεκκλίσεις. Σε απάντηση στην επιστολή της Επιτροπής της 17ης Μαΐου 1999, οι ιταλικές αρχές δήλωσαν ότι κατά τη γνώμη τους μπορούσε να εφαρμοσθεί στο μέτρο η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης. Κατά συνέπεια, είναι σκόπιμο να αρχίσει η εκτίμηση με την εξέταση αυτού του ισχυρισμού.
- (30) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες και άλλα έκτακτα γεγονότα.
- (31) Δεδομένου ότι εισάγει παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) πρέπει να ερμηνεύεται με τη στενή έννοια. Τα αντίξοα καιρικά φαινόμενα όπως το χαλάζι, ο παγετός, ο πάγος, η ξηρασία, η βροχή και ο άνεμος δεν αποτελούν αυτά καθαυτά θεομηνίες κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β). Ωστόσο, αποτελεί πάγια τακτική της Επιτροπής στο γεωργικό τομέα, βασισμένη στις αρχές που ορίζονται στο έγγραφο εργασίας VI/5934/86 των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο αναφέρεται στις παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών, να εξομοιώνει αντίξοα καιρικά φαινόμενα αυτού του είδους με θεομηνίες αν οι ζημιές που υπέστησαν οι δικαιούχοι είναι αρκετά σοβαρές. Για παράδειγμα, η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει την καταβολή ενισχύσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από αντίξοα καιρικά φαινόμενα όπως το χαλάζι, ο παγετός, ο πάγος, η ξηρασία, η βροχή και ο άνεμος, εφόσον οι απώλειες που υπέστησαν οι δικαιούχοι ανέρχονται τουλάχιστον σε 30 % στις ευνοημένες περιοχές (20 % στις μειονεκτικές περιοχές) της συνήθους ετήσιας παραγωγής, η οποία ορίζεται ως η μέση παραγωγή κατά τα τρία έτη πριν από το έτος κατά το οποίο έλαβε χώρα το επιζήμιο γεγονός. Σε περίπτωση μείωσης της παραγωγικότητας των επενδύσεων, η ζημία πρέπει να υπερβαίνει το 10 % κατά το πρώτο έτος και η συνολική ζημία, σε διάστημα περισσότερων ετών, πρέπει να υπερβαίνει το 30 % ή το 20 % της συνήθους ετήσιας παραγωγής. Το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τη ζημία που υπέστη κάθε επιχείρηση. Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώθηκε πρόσφατα από τις νέες κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό τομέα⁽⁸⁾.
- (32) Αρχικά, οι ιταλικές αρχές είχαν επιβεβαιώσει ότι σκοπός του άρθρου 14 του περιφερειακού νόμου ήταν να επιτρέψει την καταβολή των ενισχύσεων που προορίζονταν να αντισταθμίσουν τις ζημιές από τα 24 καιρικά συμβάντα (ξηρασία, βροχές, άνεμοι, χαλάζι και παγετοί) που έπληξαν τη Σαρδηνία από το 1989 ως το 1996. Στη συνέχεια, πρότειναν να περιορισθεί η αποζημίωση σε τρία καιρικά συμβάντα (ξηρασία) που είχαν λάβει χώρα μεταξύ του 1989 και του 1995. Εξάλλου, οι ιταλικές αρχές υπογραμμίζουν ότι η χορήγηση ενισχύσεων υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η ζημία πρέπει να αντιστοιχεί τουλάχιστον σε ποσοστό 35 % στην ενδιαφερόμενη γεωγραφική περιοχή και ότι οι απώλειες που υπέστη κάθε παραγωγός πρέπει να αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 35 % της συνολικής ακαθάριστης εμπορεύσιμης παραγωγής τους, η οποία ορίζεται ως η συνολική ετήσια παραγωγή που μπορεί να διατεθεί προς πώληση, με βάση τα κανονικά επίπεδα παραγωγής της τελευταίας τριετίας. Το ποσοστό αυτό υπερβαίνει τα ελάχιστα όρια που όρισε η Επιτροπή (20 % για τις μειονεκτικές περιοχές και 30 % για τις άλλες περιοχές). Εξάλλου, θα καταβληθεί μόνον το ποσό που καθορίσθηκε όταν προέκυψε η θεομηνία, εξαιρουμένων των τόκων.
- (33) Κατά συνέπεια, στην επιστολή της 17ης Μαΐου 1999 με την οποία κινεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης, η Επιτροπή θεώρησε ότι καθένα από τα 24 καιρικά συμβάντα που απαριθμούνται στην αιτιολογική σκέψη 6 του πίνακα ανταποκρίνεται στα κριτήρια που η ίδια είχε εφαρμόσει προηγουμένως κατά την αξιολόγηση των ενισχύσεων για την επανόρθωση των ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να μην εγείρει αντιρρήσεις σε σχέση με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν κατά το παρελθόν κατ' εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 6 δεύτερη στήλη του πίνακα.
- (34) Το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου επιτρέπει την καταβολή συμπληρωματικών ενισχύσεων στους γεωργούς οι οποίοι έχουν ήδη λάβει αποζημίωση στο πλαίσιο προηγούμενων περιφερειακών νόμων. Οι ιταλικές αρχές παρείχαν διαβεβαίωση (την οποία θεώρησε έγκυρη η Επιτροπή) ότι το συνολικό ύψος των ενισχύσεων που είχαν καταβληθεί δυνάμει των προηγούμενων περιφερειακών νόμων και του άρθρου 14 δεν θα υπερβεί το συνολικό ποσό των ζημιών που πραγματικά υπέστησαν οι γεωργοί, όπως προσδιορίσθηκαν από τους υπαλλήλους της περιφερειακής διοίκησης κατά τη στιγμή που προέκυψε το αντίξοο καιρικό συμβάν.

(8) Βλέπε υποσημείωση 6.

- (35) Παρόλα αυτά, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης λόγω αμφιβολιών που συνδέονται με το χρονικό διάστημα (έως δέκα έτη) που παρήλθε από την επέλευση του αντίξοου καιρικού γεγονότος και με την επίπτωση που έχει η καθυστερημένη καταβολή της αποζημίωσης στους όρους του ανταγωνισμού στους ενδιαφερόμενους τομείς.
- (36) Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν οι ιταλικές αρχές, η Επιτροπή δεν θα έπρεπε να λάβει υπόψη το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την επέλευση των καιρικών συμβάντων. Το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) δεν θέτει χρονικούς περιορισμούς στην καταβολή των ενισχύσεων. Εφόσον εξακριβωθεί ότι ο γεωργός έχει υποστεί ζημίες που υπερβαίνουν ένα ορισμένο επίπεδο, η ενίσχυση πρέπει να μπορεί να καταβληθεί ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που έχει παρέλθει από το σχετικό γεγονός. Η θέσπιση χρονικού ορίου για την καταβολή των ενισχύσεων εκ μέρους της Επιτροπής θα επέβαλε μια επιπλέον προϋπόθεση η οποία δεν προβλέπεται από τη συνθήκη.
- (37) Η Επιτροπή δεν δέχεται το επιχειρήμα αυτό. Το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) ορίζει ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα». Αυτό σημαίνει ότι προτού να χορηγηθεί η ενίσχυση πρέπει να πληρούνται δύο προϋποθέσεις: πρώτον, ότι η ζημία έχει προκληθεί από θεομηνία και, δεύτερου, ότι η ενίσχυση καταβάλλεται για την επανόρθωση της ζημίας που προκλήθηκε. Στην υπό εξέταση περίπτωση, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι γεωργοί υπέστησαν ζημίες σαν αποτέλεσμα των εν λόγω αντίξοων καιρικών συμβάντων και, επίσης, δέχεται τα όσα δήλωσαν οι ιταλικές αρχές οι οποίες διαβεβαίωσαν ότι το ποσό της προς καταβολή ενίσχυσης δεν θα υπερβεί τις ζημίες. Ωστόσο, στην επιστολή της 17ης Μαΐου 1999 η Επιτροπή δήλωσε ότι είναι απαραίτητο να εξακριβωθεί αν η ενίσχυση χορηγείται πραγματικά για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από τα καιρικά συμβάντα. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπέδειξε δύο παράγοντες που οδήγησαν σε αμφιβολίες: το χρονικό διάστημα που παρήλθε από την επέλευση των γεγονότων και το γεγονός ότι, για την καταβολή των ενισχύσεων, δίνεται προτεραιότητα στους γεωργούς που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και όχι σε αυτούς που έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες ζημίες. Όσον αφορά το χρονικό διάστημα από την επέλευση των γεγονότων, η Επιτροπή δεν προσπαθεί να επιβάλει επιπλέον προϋπόθεση σε σχέση με αυτές που ορίζει η συνθήκη. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει, συνεπώς, τη θέση της σύμφωνα με την οποία για να θεωρηθεί ότι μια ενίσχυση προορίζεται να «επανορθώσει» τις ζημίες που προκλήθηκαν από ένα έκτακτο γεγονός, αυτή πρέπει να χορηγηθεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την επέλευση του γεγονότος που προκάλεσε τη ζημία, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες.
- (38) Εξάλλου, η Ιταλία ισχυρίζεται ότι η αναφορά σε «εύλογο χρονικό διάστημα» είναι πολύ ασαφής και υποκειμενική και οδηγεί σε αμφιβολίες σε νομικό επίπεδο. Οι ενδεχόμενοι χρονικοί περιορισμοί θα έπρεπε να καθορίζονται εκ των προτέρων και να αφορούν συγκεκριμένη περίοδο.
- (39) Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κριτικές αυτές οφείλονται σε παρανόηση των αμφιβολιών που εξέφρασε σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων. Η Επιτροπή δεν είναι αντίθετη προς την καταβολή των εν λόγω ενισχύσεων απλώς και μόνον επειδή παρήλθε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα από τα αντίξοα καιρικά συμβάντα. Η πάροδος των ετών αποτελεί μόνο έναν από τους παράγοντες που έκαναν την Επιτροπή να αμφιβάλλει ότι ο στόχος του κοινοποιηθέντος μέτρου είναι η επανόρθωση των ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες. Ο παράγων αυτός, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να εκτιμηθεί υπό το φως των ειδικών συνθηκών της υπόθεσης προκειμένου να εξακριβωθεί αν η ενίσχυση μπορεί να τύχει της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β).
- (40) Για αυτόν ακριβώς το λόγο η Επιτροπή δεν θέλησε να προσδιορίσει το χρονικό διάστημα το οποίο θα πρέπει να θεωρείται εύλογο. Στο πλαίσιο των καθηκόντων της σχετικά με τη συνεχή επιτήρηση όλων των καθεστώτων ενίσχυσης που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, η Επιτροπή διευκρίνισε στο σημείο 11.1. 2 των νέων κατευθυντήριων γραμμών της στον γεωργικό τομέα ότι, ελλείψει συγκεκριμένης αιτιολόγησης όπως, για παράδειγμα, η φύση και η έκταση του γεγονότος ή οι καθυστερημένες ή συνεχιζόμενες συνέπειες της ζημίας, δεν θα εγκρίνει προτάσεις για ενίσχυση οι οποίες υποβάλλονται μετά την πάροδο τριών ετών από την επέλευση του γεγονότος. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2000, αλλά για λόγους ασφάλειας του δικαίου και προκειμένου να διασφαλισθεί το δικαίωμα υπεράσπισης (η κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2 αποφασίσθηκε βάσει της προηγούμενης πάγιας τακτικής της Επιτροπής), η Επιτροπή δεν θεωρεί σκόπιμο να τις εφαρμόσει αναδρομικά στην προκείμενη περίπτωση.

- (41) Η Ιταλία προτείνει να καθορισθεί σε δέκα έτη η ενδεχόμενη χρονική προθεσμία για την καταβολή των ενισχύσεων, σε αντιστοιχία με την δεκαετή περίοδο που καθορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 για την ανάκτηση παράνομων ενισχύσεων. Εξάλλου, η Ιταλία ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν είναι συνεπής καθότι δεν προέβαλε αντιρρήσεις σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για ζημιές που προκλήθηκαν από τον ιό χλωρωτικού κατασαρώματος των φύλλων της τομάτας που παρουσιάστηκε κατά την περίοδο εμπορίας 1994/95, ενώ ορισμένα από τα καιρικά συμβάντα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 14 προέκυψαν μετά την περίοδο αυτή. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών, η Επιτροπή θα έπρεπε συνεπώς να επιτρέψει τουλάχιστον την καταβολή ενισχύσεων για τα γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά ή μετά το 1994.
- (42) Και σε αυτό το σημείο οι παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών προκύπτουν από παρανόηση των αμφ βολιών που εξέφρασε η Επιτροπή σε σχέση με το υπό εξέταση μέτρο. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή δεν θεωρεί έγκυρη την άποψη των ιταλικών αρχών σχετικά με την αντιστοιχία με την προθεσμία δέκα ετών για την ανάκτηση παράνομων ενισχύσεων που ορίζεται στο άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Όπως προκύπτει από το άρθρο 14 του κανονισμού, η εν λόγω προθεσμία ορίζεται για λόγους ασφαλείας του δικαίου. Η διοικητική φύση της προθεσμίας επιβεβαιώνεται εξάλλου από το άρθρο 13 παράγραφος 2, που προβλέπει ότι οι διαδικασίες που κινεί η Επιτροπή σε σχέση με τις παράνομες ενισχύσεις διακόπτουν την προθεσμία.
- (43) Κατά τον ίδιο τρόπο, η Επιτροπή δεν δέχεται την κατηγορία ότι είναι ασυνεπής επειδή, αφενός, επέτρεψε την καταβολή ενισχύσεων που προορίζονταν για την αντιστάθμιση ζημιών που προκλήθηκαν από ασθένεια των φυτών κατά την περίοδο εμπορίας 1994/95 και, αφετέρου, εξέφρασε αμφιβολίες σχετικά με την καταβολή ενισχύσεων για την επανόρθωση ζημιών από αντίξοα καιρικά συμβάντα μετά την εν λόγω ημερομηνία. Κατά πρώτο λόγο, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, σύμφωνα με τις επεξηγήσεις που παρείχαν οι ιταλικές αρχές, το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου είχε αρχικά ως στόχο τη χορήγηση ενισχύσεων για μια σειρά 24 αντίξοων καιρικών συμβάντων που έλαβαν χώρα μεταξύ του 1988 και του Ιουνίου 1996, εκ των οποίων μόνον τέσσερα έλαβαν χώρα μετά το 1994. Από τη στιγμή που όλα αυτά τα γεγονότα μπορούν να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοποιηθέντος μέτρου, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να εξετασθούν στο σύνολό τους. Εξάλλου, ο καθορισμός της περιόδου 1994/95 ως όριο της προθεσμίας θα απέκλειε από την ενίσχυση δύο από τις τρεις περιόδους ξηρασίας που αναφέρονται στην τελευταία πρόταση των ιταλικών αρχών ενώ, αν η Επιτροπή προσπαθούσε να ορίσει μια ημερομηνία ad hoc για κάθε γεγονός από την οποία να αρχίζει η περίοδος πρόσβασης στην ενίσχυση θα έπραττε ακριβώς αυτό που σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές δεν είναι ορθό, δηλαδή θα προσπαθούσε να ορίσει αυθαίρετα χρονικό περιορισμό για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β).
- (44) Πρέπει επίσης να τονισθεί ότι οι ασθένειες των φυτών και των ζώων δεν θεωρούνται γενικά από την Επιτροπή έκτακτα γεγονότα κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή εξέτασε τις ενισχύσεις υπό το φως της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και κατέληξε ότι η εν λόγω ενίσχυση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ενίσχυση για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών χωρίς να αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που να αντέκειται προς το κοινό συμφέρον. Οι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση αυτή είναι πολύ διαφορετικοί από αυτούς που χρησιμοποιούνται για να προσδιορισθεί αν μια ενίσχυση προορίζεται να επανορθώσει ζημιές που προκλήθηκαν από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα.
- (45) Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών, θα υπήρχε κίνδυνος ενδεχόμενης στρέβλωσης του ανταγωνισμού στις περιπτώσεις κατά τις οποίες καθυστερεί, ακόμα και κατά ένα μόνο έτος, η καταβολή των ενισχύσεων που προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από αντίξοα καιρικά συμβάντα, και το γεγονός ότι η απώλεια είχε απορροφηθεί ή όχι από τον γεωργό δεν θα αποτελούσε πρακτικό κριτήριο για την καταβολή της συνδρομής. Η Ιταλία, πάντως, δεν αμφισβητεί τη δήλωση της Επιτροπής ότι όσο περισσότερο καθυστερεί η καταβολή της ενίσχυσης τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν δήλωσε ποτέ ότι η ικανότητα του γεωργού να επανορθώσει μόνος του τη ζημία, χρησιμοποιώντας δικούς του πόρους ή μειώνοντας το εισόδημά του, πρέπει να αποτελεί κριτήριο για την καταβολή της ενίσχυσης. Κατά συνέπεια, οι παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών σχετικά με το θέμα αυτό δεν ευσταθούν.
- (46) Όσον αφορά την πρόταση των ιταλικών αρχών να περιορίσουν την αποζημίωση στους γεωργούς που υπέστησαν ζημιές κατά τις περιόδους ξηρασίας (τρεις συνόλου 24 αντίξοων καιρικών συμβάντων), η Επιτροπή θεωρεί ότι μια τέτοια λύση δεν θα αναρούσε τις επιφυλάξεις που είχε εκφράσει σχετικά με την επιλεξιμότητα του μέτρου κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β). Καταρχήν, δύο από τις τρεις περιόδους ξηρασίας ανάγονται στα έτη 1988/89 και 1989/90. Δεύτερον, η ιταλική πρόταση προσθέτει ένα νέο στοιχείο το οποίο θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό ως αιτιολόγηση της αποζημίωσης

μόνο η ζημία που προκλήθηκε από την ξηρασία μπορεί να θεωρηθεί διαρκής, σε αντίθεση με τα άλλα αντίξοα καιρικά συμβάντα. Αν και αναγνωρίζει ότι, θεωρητικά, οι επιπτώσεις της ξηρασίας στην γεωργική παραγωγή μπορούν να έχουν μεγαλύτερη διάρκεια σε σχέση με άλλα γεγονότα (π.χ. καταρρακτώδεις βροχές), η Επιτροπή θεωρεί ότι ο παράγων αυτός εξαρτάται περισσότερο από την σοβαρότητα της ζημίας παρά την φύση της. Οι ιταλικές αρχές περιορίστηκαν σε μια γενική περιγραφή των επιπτώσεων της ξηρασίας στα οικονομικά των επιχειρήσεων, χωρίς να αξιολογήσουν τις συνεχιζόμενες οικονομικές συνέπειες οι οποίες θα μπορούσαν να διαρκέσουν μέχρι δώδεκα έτη.

- (47) Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την παρατήρηση των ιταλικών αρχών, κατά τη γνώμη των οποίων ενδέχεται να χρειασθεί ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, ίσως έτη, για να διευθετηθούν όλες οι υποθέσεις που αφορούν αιτήσεις ενίσχυσης για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Όμως, συνήθως, η έγκριση της γενικής απόφασης χορήγησης ενισχύσεων, και οι αρχικές πιστώσεις του προϋπολογισμού, πραγματοποιούνται αμέσως μετά το σχετικό γεγονός. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή παρατηρεί ότι όσον αφορά τα 24 αντίξοα καιρικά συμβάντα στα οποία αναφέρονται οι ιταλικές αρχές, σε 21 περιπτώσεις τα περιφερειακά μέτρα χορήγησης μιας πρώτης ενίσχυσης θεσπίστηκαν είτε το ίδιο είτε το επόμενο έτος από το γεγονός. Οι αμφιβολίες που έχει η Επιτροπή σχετικά με το εν λόγω μέτρο οφείλονται στο γεγονός ότι, μετά τη λήξη της δεκαετούς περιόδου από την επέλευση των γεγονότων, προτείνεται η χορήγηση συμπληρωματικών ενισχύσεων που υπερβαίνουν τα όρια τα οποία είχαν καθοριστεί δια του νόμου τη στιγμή της καταβολής της αρχικής ενίσχυσης.
- (48) Όσον αφορά τις αμφιβολίες της Επιτροπής σχετικά με την προτεραιότητα που δίνεται στους γεωργούς που βρίσκονται σε διαδικασία λήψης δανείων ενοποίησης με κανονικό επιτόκιο, οι ιταλικές αρχές απαντούν ότι το θέμα αυτό είναι μικρής σημασίας, εφόσον έχει αποδειχθεί ότι οι γεωργοί έχουν υποστεί ζημιές από τα εν λόγω καιρικά συμβάντα. Σε κάθε περίπτωση, δεδομένου του μεγάλου αριθμού των δικαιούχων και του πιθανού περιορισμού των διαθέσιμων πόρων, θα ήταν αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα σε ορισμένους δικαιούχους, και οι περιφερειακές αρχές έκριναν σκόπιμο να δώσουν προτεραιότητα στους γεωργούς που είχαν συνάψει δάνεια.
- (49) Για τους λόγους που παρατίθενται ανωτέρω, η Επιτροπή δεν δέχεται το επιχείρημα ότι οι γεωργοί δικαιούνται την ενίσχυση που χορηγείται κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) μόνο επειδή υπέστησαν ζημιές στο παρελθόν. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν βρίσκει καθόλου πειστικές τις εξηγήσεις που παρείχαν οι ιταλικές αρχές σχετικά με τους λόγους για τους οποίους δίνεται προτεραιότητα στους γεωργούς που έχουν λάβει δάνεια ενοποίησης. Κατά την προηγούμενη ανταλλαγή επιστολών σχετικά με την υπόθεση αυτή, οι ιταλικές αρχές είχαν υπογραμμίσει ότι αμέσως μετά την επέλευση των αντίξοων καιρικών συμβάντων, οι γεωργοί είχαν υποβάλει δεόντως αιτιολογημένες αιτήσεις αποζημίωσης οι οποίες εξετάστηκαν από τη διοίκηση πριν από την καταβολή της αρχικής ενίσχυσης. Κατά συνέπεια, θα έπρεπε να είναι αρκετά απλό να εξακριβωθεί το ποσό της απώλειας που δεν είχε αποζημιωθεί αρχικά και να χορηγηθούν αναλόγως οι διαθέσιμοι πόροι.
- (50) Οι ιταλικές αρχές αναφέρουν στις παρατηρήσεις τους:

«Το γεγονός ότι τα έκτακτα καιρικά συμβάντα δεν αποτελούν πρόσχημα για χορήγηση ενίσχυσης αποδεικνύεται από την μακρόχρονη ιστορία της Σαρδηνίας η οποία έχει πληγεί κατά περιόδους από όλα τα καιρικά αυτά φαινόμενα, και ιδίως από ετήσια ή εποχιακή ξηρασία με επακόλουθη έλλειψη τροφίμων. Από την άλλη πλευρά, πέραν των προαναφερόμενων φαινομένων, οι περιορισμένες ή σε άτακτα διαστήματα βροχοπτώσεις θέτουν μονίμως τη Σαρδηνία σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τις πιο εννοημένες περιοχές της ιταλικής χερσονήσου και της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Για το λόγο αυτό, η λήψη δανείων ενοποίησης αποτελεί απόδειξη των προβλημάτων που οφείλονται στα επανειλημμένα αντίξοα καιρικά συμβάντα.»

Η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται τη σχέση —η οποία προκύπτει από κείμενο αυτό— που συνδέει τις πράξεις λήψης δανείων ενοποίησης με τα αντίξοα καιρικά συμβάντα, που προφανώς αποτελούν μόνο μία από τις αιτίες χρέωσης των γεωργών. Εξάλλου, η αναφορά στις γενικές κλιματικές συνθήκες της Σαρδηνίας ενισχύει τις υποψίες της Επιτροπής ότι το μέτρο αποσκοπεί μάλλον να βοηθήσει τους γεωργούς που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες παρά να επανορθώσει τις ζημιές που προκλήθηκαν από σποραδικά αντίξοα καιρικά φαινόμενα.

- (51) Τέλος, απαντώντας σε ερώτηση της Επιτροπής, οι ιταλικές αρχές ανέφεραν ότι ο λόγος για τον οποίο οι γεωργοί δεν αποζημιώθηκαν πλήρως κατά το παρελθόν είναι, αφενός, η περιορισμένη διαθεσιμότητα δημοσίων πόρων και, αφετέρου, η ύπαρξη ανωτάτων ορίων που προβλέπονταν από την τότε ισχύουσα νομοθεσία, όρια τα οποία θα καταργούνταν με το παρόν μέτρο. Δεδομένου ότι η πολιτική που ακολουθεί η Επιτροπή επιτρέπει την καταβολή ενίσχυσης η οποία να καλύπτει ως 100 % της ζημίας, τηρουμένων των προκαθορισμένων ορίων, η Επιτροπή δεν προβάλλει αντιρρήσεις όσον αφορά την κατάργηση του ανώτατου ορίου για τις αποζημιώσεις που αφορούν μελλοντικές απώλειες. Ωστόσο, οι εξηγήσεις που παρείχαν οι ιταλικές αρχές δεν διαλύουν τις αμφιβολίες της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, αναδρομικά, του μέτρου αυτού σε ενισχύσεις που προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από αντίξοα καιρικά συμβάντα πριν από περισσότερα από δέκα έτη.

V

Συμπέρασμα

- (52) Για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω, οι παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών δεν διαλύουν τις αμφιβολίες της Επιτροπής ότι το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου αποτελεί μάλλον μέσον για την παροχή ενίσχυσης στους γεωργούς που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες χωρίς να πληροί τους όρους που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, παρά μέτρο προοριζόμενο να επανορθώσει ζημίες που προκλήθηκαν από αντίξοα καιρικά συμβάντα τα οποία, σύμφωνα με την πάγια τακτική της Επιτροπής, μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνίες κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η παρέκκλιση από την απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων που περιλαμβάνεται στο προαναφερόμενο άρθρο, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στο μέτρο αυτό.
- (53) Στις γραπτές παρατηρήσεις της, η Ιταλία δεν πρότεινε εναλλακτική νομική βάση επί της οποίας να βασισθεί η ενδεχόμενη έγκριση της ενίσχυσης, ούτε και η Επιτροπή ήταν σε θέση να εντοπίσει μια τέτοια βάση με δική της πρωτοβουλία. Είναι προφανές ότι δεν μπορούν να εφαρμοσθούν ούτε οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχεία α) και γ), ούτε και αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία β) και δ). Εξάλλου, το υπό εξέταση μέτρο, εφόσον αποτελεί τομεακή ενίσχυση προοριζόμενη απλώς να εξοφλήσει τα χρέη των δικαιούχων χωρίς αντάλλαγμα, πρέπει να θεωρηθεί υπό το φως των αποφάσεων του Δικαστηρίου⁽⁹⁾ ως απλή ενίσχυση λειτουργίας, που απαγορεύεται στο γεωργικό τομέα. Λόγω της φύσης τους, οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να επηρεάσουν τους μηχανισμούς των κοινών οργανώσεων αγοράς οι οποίοι υπερισχύουν των κανόνων του ανταγωνισμού που ορίζονται στη συνθήκη⁽¹⁰⁾. Ελλείψει αποδείξεων ως προς την ικανότητά του να προωθήσει την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, το μέτρο δε μπορεί να τύχει των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή γ),

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση που προτίθεται να δώσει σε εφαρμογή η Ιταλία δυνάμει του άρθρου 14 του νόμου της περιφέρειας της Σαρδηνίας της 4ης Φεβρουαρίου 1998 «Κανόνες για την επιτάχυνση των δαπανών του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Εγγυήσεων και άλλες επείγουσες παρεμβάσεις», η οποία προορίζεται να επανορθώσει ζημίες που προκλήθηκαν από παρελθόντα αντίξοα καιρικά συμβάντα, δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

Κατά συνέπεια, η ενίσχυση αυτή δεν μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή.

⁽⁹⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 1995 στην υπόθεση T-459/93, Siemens εναντίον Επιτροπής, 1995 Συλλογή II 1675 και σχετική νομολογία.

⁽¹⁰⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 177/78 Pigs and Bacon Commission εναντίον McCarren, Συλλογή 1979, σ. 2161.

Άρθρο 2

Η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλία.

Βρυξέλλες, 20 Σεπτεμβρίου 2000.

Για την Επιτροπή
Franz FISCHLER
Μέλος της Επιτροπής
